

Soud: Nejvyšší soud
Datum rozhodnutí: 01/28/2004
Spisová značka: 20 Cdo 456/2003
Typ rozhodnutí:
Heslo:
Dotčené předpisy: § 237 odst. 1 písm. c) předpisu č. 99/1963Sb.
§ 238a odst. 1 písm. c) předpisu č. 99/1963Sb.
Kategorie rozhodnutí: D

20 Cdo 456/2003

U S N E S E N Í

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Pavla Krbka a soudců JUDr. Vladimíra Kurky a JUDr. Vladimíra Mikuška v exekuční věci oprávněného Ch. N. M. T. C., zastoupeného advokátem, proti povinnému S., a. s., zastoupenému advokátkou, pro 115.964,- USD s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 3 pod sp. zn. E-Nc 11622/2002, o dovolání povinného proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30. 8. 2002, č.j. 19 Co 266/2002-110, takto:

I. Dovolání se odmítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů dovolacího řízení.

O d ů v o d n ě n í :

V záhlaví označeným rozhodnutím městský soud potvrdil usnesení ze dne 22. 4. 2002, č.j. E-Nc 11622/2002-54, kterým Obvodní soud pro Prahu 3 nařídil podle arbitrážního rozhodnutí Čínského mezinárodního hospodářského a obchodního arbitrážního výboru ze dne 1. 6. 1999, č. 0193, pro vymození pohledávky ve výši 115.964,- USD a nákladů arbitrážního řízení exekucí (§ 44 odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti /exekuční řád/ a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „zákon č. 120/2001 Sb.“), jejímž provedením pověřil JUDr. I. E., soudního exekutora. Odvolací soud uzavřel, že oprávněný splnil podmínky, které pro výkon rozhodčího nálezu stanoví článek IV Úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, uzavřené 10. 6. 1958 v New Yorku (publikované ve Sbírce zákonů vyhláškou ministra zahraničních věcí ze dne 6. 11. 1959 pod č. 74/1959, dále jen „Úmluva“), tedy předložil řádně ověřenou kopii nálezu, o jehož výkon jde, a řádně ověřenou kopii ujednání zahrnujícího rozhodčí doložku. Z této doložky odvolací soud zjistil, že účastníci sjednali řešení sporů zmíněným rozhodčím orgánem (s původním názvem „Zahraniční obchodní arbitrážní výbor při Čínském výboru pro podporu mezinárodního obchodu“) a – „pouze za předpokladu souhlasu“ obou – možnost konání rozhodčího řízení ve třetí zemi; pro tento případ bylo dohodnuto konkrétní místo, a to Stockholm. Jelikož povinný nesouhlasil s rozhodčím řízením ve Stockholmu, rozhodl obchodní spor rozhodčí orgán, jemuž se účastníci v rozhodčí doložce řádně podrobili.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podal povinný včas dovolání (doplněně podáním ze dne 27. 1. 2003), namítaje, že řízení je postiženo vadami, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241a odst. 2 písm. a/ zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu ve znění pozdějších předpisů, dále též jen „o.s.ř.“), že vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování (§ 241a odst. 3 o.s.ř.), a že spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ o.s.ř.). Odvolacímu soudu vytýká, že rozhodl bez jednání a provedení důkazů, které navrhl (výslech svědka, celý text smlouvy ze dne 15. 12. 1994 /nejen její čl. 18 obsahující ujednání o rozhodčím řízení/), a že se – co do existence oprávněného jako právnické osoby podle cizího práva – spokojil pouze s živnostenským listem vystaveným správním úřadem Čínské lidové republiky. Odvolací soud měl podle dovolatele z rozhodčí doložky obsažené ve smlouvě ze dne 15. 12. 1994 učinit skutkový závěr, podle něhož bylo úmyslem smluvních stran podrobit se rozhodčímu řízení ve Stockholmu, nikoliv však stálému rozhodčímu orgánu (Arbitrážnímu institutu stockholmské obchodní komory), nýbrž rozhodčí komisi zřízené „ad hoc.“ Souvislost mezi orgánem, který vydal rozhodčí nález, a tím, jenž je uveden v rozhodčí doložce, nebyla rovněž zjištěna. Rozhodčí nález byl, argumentuje dovolatel v intencích důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b/ o.s.ř., „vynesen“ podle čínského práva, ačkoli smlouva rozhodně právo nestanovila; takový případ řeší ustanovení § 10 odst. 2 písm. a/ zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů, ve prospěch práva místa, kde je sídlo prodávajícího v době uzavření smlouvy, tedy práva českého. Z uvedených důvodů navrhl, aby dovolací soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Oprávněný se ztotožnil s rozhodnutím odvolacího soudu a navrhl, aby dovolání bylo jako neopodstatněné zamítnuto.

Dovolání není přípustné.

Podle ustanovení § 236 odst. 1 o.s.ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Je-li napadeným rozhodnutím – jako v projednávaném případě – usnesení odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení, kterým soud prvního stupně rozhodl o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce), je dovolání ve smyslu § 238a odst. 1 písm. c/ o.s.ř. přípustné za podmínek vymezených v § 237 odst. 1 písm. b/ nebo c/ o.s.ř. (srov. § 238a odst. 2 o.s.ř.). Protože použití ustanovení §

237 odst. 1 písm. b/ o.s.ř. je vyloučeno (usnesení, jímž soud prvního stupně nařídil exekuci, nepředcházelo dřívější – odvolacím soudem zrušené – rozhodnutí téhož soudu), zbývá přípustnost dovolání vyvozovat již jen z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o.s.ř., které ji spojuje se závěrem dovolacího soudu, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. O takový případ jde zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o.s.ř.).

Z toho, že přípustnost dovolání je ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o.s.ř. spjata se závěrem o zásadním významu rozhodnutí po stránce právní, vyplývá, že dovolací přezkum se otevírá toliko pro posouzení otázek právních, navíc otázek zásadního významu; způsobilým dovolacím důvodem, jímž lze dovolání odůvodnit, je tedy pouze důvod podle § 241a odst. 2 písm. b/ o.s.ř., který dovolatel ohlásil a podřadil mu argumentaci ústící v námitku, že rozhodčí orgán, jehož náleze je vykonáván, měl aplikovat při rozhodnutí sporu ze smlouvy účastníků český právní řád. Při přezkumu napadeného rozhodnutí – a tedy i v rámci posouzení zásadního významu právní otázky, jejíž řešení odvolacím soudem dovolatel zpochybnil – je Nejvyšší soud uplatněným důvodem včetně jeho obsahového vymezení vázán (§ 242 odst. 3, věta první, o.s.ř.).

Důsledkem přezkumu jen (napadených) právních závěrů odvolacího soudu je nezpůsobilost důvodů podle § 241a odst. 2 písm. a/ a § 241a odst. 3 o.s.ř. založit přípustnost dovolání. Stranou pozornosti dovolacího soudu proto zůstaly námitky, jimiž dovolatel vytýká tvrzené vady řízení (těmi by se mohl zabývat jen, pokud by dovolání shledal ve smyslu § 237 odst. 1 písm. c/ o.s.ř. přípustným, což se – jak je uvedeno níže – nestalo), a námitky, kterými brojí proti skutkovým závěrům (učiněným odvolacím soudem z předložených listin), maje zato, že z obsahu spisu nevyplývají.

Námitka nesprávného použití (hmotného) práva rozhodčím orgánem při projednání a rozhodnutí sporu ze smlouvy č. 94 LQCZA/12 X042CS, kterou účastníci uzavřeli dne 15. 12. 1994, se dotýká otázky, která je v řízení, jež nařízení exekuce předchází, bezvýznamná.

Mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána (v projednávaném případě „Úmluva“), má přednost před ustanoveními zákona č. 98/1963 Sb., o rozhodčím řízení v mezinárodním obchodním styku a o výkonu rozhodčích nálezů (srov. § 35).

Podle článku IV Úmluvy musí strana, která žádá o uznání a výkon, předložit spolu s žádostí prvopis nálezu řádně potvrzený nebo jeho řádně ověřenou kopii a prvopis ujednání zmíněného v článku II (tj. rozhodčí doložky ve smlouvě, popř. rozhodčí smlouvy podepsané stranami, popř. obsažené ve výměně dopisů nebo telegramů) nebo jeho řádně ověřenou kopii (bod 1/). Není-li zmíněný náleze nebo ujednání vyhotoveno v úředním jazyku země, v níž rozhodčí náleze je uplatňován, je strana, která žádá za uznání a výkon nálezu, povinna předložit překlad těchto dokladů do tohoto jazyka; překlad musí být ověřen úředním nebo přísežným tlumočnickem nebo diplomatickým nebo konzulárním zástupcem (bod 2/).

Podle článku V bodu 1. Úmluvy mohou být uznání a výkon nálezu na žádost strany, proti níž je náleze uplatňován, odepřeny, když tato strana prokáže příslušnému orgánu země, v níž je žádáno o uznání a výkon:

a/ že strany dohody zmíněné v článku II (tj. rozhodčí doložky ve smlouvě nebo rozhodčí smlouvy podepsané stranami nebo obsažené ve výměně dopisů nebo telegramů) byly podle zákona, který se na ně vztahuje, nezpůsobilé k jednání nebo že zmíněná dohoda není platná podle práva, jemuž strany tuto dohodu podrobily, nebo, v nedostatku odkazu v tomto směru, podle práva země, kde náleze byl vydán; nebo

b/ že strana, proti níž je náleze uplatňován, nebyla řádně vyrozuměna o ustanovení rozhodce nebo o rozhodčím řízení nebo nemohla z jakýchkoliv jiných důvodů uplatnit své požadavky; nebo

c/ že náleze se týká sporu, pro který nebyla uzavřena rozhodčí smlouva nebo který není v mezích rozhodčí doložky, nebo že náleze obsahuje rozhodnutí přesahující dosah úmluvy o rozhodci nebo rozhodčí doložky; mohou-li však být části rozhodčího nálezu ve věcech podrobených rozhodčímu řízení odděleny od části nálezu jednajících o věcech, které mu nejsou podrobeny, ta část nálezu, která obsahuje rozhodnutí o věcech podrobených rozhodčímu řízení, může být uznána a vykonána; nebo

d/ že složení rozhodčího soudu nebo rozhodčí řízení nebylo v souladu s ujednáním stran, nebo nebylo-li takového ujednání, že nebylo v souladu se zákonem země, kde se rozhodčí řízení konalo; nebo

e/ že náleze se dosud nestal pro strany závazným nebo byl zrušen nebo že jeho výkon byl odložen příslušným orgánem země, v níž nebo podle jejíhož právního řádu byl vydán.

Podle článku V bodu 2. Úmluvy mohou být uznání a výkon rozhodčího nálezu odepřeny, jestliže příslušný orgán země, kde se žádá o uznání a výkon, zjistí:

a/ že předmět sporu nemůže být předmětem rozhodčího řízení podle práva této země; nebo

b/ že uznání nebo výkon nálezu by byl v rozporu s veřejným pořádkem této země.

V řízení o nařízení exekuce – v němž soud prvního stupně i odvolací soud jednání nemusí nařizovat (srov. § 52 odst. 1 zákona č.

120/2001 Sb., § 253 odst. 2, § 214 odst. 2 písm. c/ o.s.ř.) – se předpoklady, za nichž lze návrhu vyhovět, zjišťují zpravidla z listin, aniž by soud prováděl dokazování. Z toho plyne, že při posuzování možnosti rozhodčí nález (§ 40 odst. 1 písm. c/ zákona č. 120/2001 Sb.) vykonat soud z úřední povinnosti zkoumá jen okolnosti vyjmenované v článku V bodu 2. pod písmeny a/ a b/ Úmluvy. Jelikož existenci překážek uznání a výkonu uvedených v článku V bodu 1. pod písmeny a/ až e/ Úmluvy musí povinný prokazovat, je těžištěm pro jejich uplatnění až řízení o zastavení exekuce (§ 55 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., § 268 odst. 1 písm. h/ o.s.ř.). Námitka, že rozhodčí orgán při rozhodování sporu mezi účastníky aplikoval jiný právní řád (v projednávané věci čínský namísto českého), by tedy mohla být významná jen v řízení o zastavení exekuce, pokud by vůbec bylo lze ji podřadit pod ustanovení článku V bodu 1. Úmluvy.

Protože rozhodnutí odvolacího soudu, resp. otázka, jejíž řešení dovolatel zpochybnil, zásadní právní význam ve smyslu § 237 odst. 1 písm. c/ o.s.ř. nevykazuje a ostatní možnosti přípustnosti dovolání byly vyloučeny výše, Nejvyšší soud bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o.s.ř.) dovolání odmítl (§ 243b odst. 5, věta první, § 218 písm. c/ o.s.ř.).

O nákladech dovolacího řízení bylo rozhodnuto podle § 243b odst. 5, věty první, § 224 odst. 1 a § 146 odst. 3 o.s.ř. Oprávněnému přísluší náhrada nákladů jen za podmínky, že je vynaložil účelně; tak tomu však nebylo, neboť vyjádření k dovolání se svým obsahem nedotýká otázky, jejíž posouzení bylo pro výsledek dovolacího řízení, tj. pro závěr o nepřipustnosti dovolání, rozhodné. Tomu odpovídá výrok, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů dovolacího řízení.

Proti tomuto usnesení není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 28. ledna 2004

JUDr. Pavel Krbek, v.r.

předseda senátu